

Súd: Okresný súd Dunajská Streda
Spisová značka: 15C/281/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2214213140
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:OSDS:2015:2214213140.3

Rozhodnutie

Okresný súd Dunajská Streda v právnej veci žalobcov: 1. Z. N., O.. X. L. XXXX, a 2. M. N., O.. XX. L. XXXX, obaja bytom Š. O. D. XX, zastúpených: Mgr. Bc. Boris Benkovič, advokát v Dunajskej Strede, proti žalovanej: U. P., O.. XX. D. XXXX, bytom B. XXX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovanej: BAŠKO REAL SK s.r.o., IČO: 46 587 357, so sídlom Rovinka 34, zastúpeného: JUDr. Peter Kocian, advokát v Bratislave, o neplatnosť darovacej zmluvy, takto

rozhodol:

I. Zamietá sa žaloba o určenie neplatnosti darovacej zmluvy medzi darcom Z. N. a žalovanou ako obdarovanou, ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený Okresným úradom Dunajská Streda - katastrálnym odborom pod číslom V XXXX/XX dňa 26. marca 2014.

II. Žalobcovia sú povinní nahradiť spoločne a nerozdielne trovy konania vzniknuté vedľajšiemu účastníkovi v sume 175,01 €, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku do rúk JUDr. Petra Kociana, advokáta; náhrada trov prevyšujúcich sumu 175,01 € sa vedľajšiemu účastníkovi nepriznáva.

III. Žalobcom sa náhrada trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia sa žalobou došliu súdu 19. júna 2014 domáhali určenia absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy z 10. februára 2014, ktorou ich syn - Z. N. U.. O.. XX. I. XXXX, daroval žalovanej jednu polovicu nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX pre k. ú. Š. O. D.. V žalobe predniesli, že ešte zmluvou z 20. apríla 2009 požičali svojmu synovi 33.200 €, z ktorých sa malo vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo manželov práve k uvedeným nehnuteľnostiam, a v tejto zmluve sa ich syn zaviazal, že pri predaji ponúkne uvedené nehnuteľnosti najskôr im - žalobcom. Okrem toho predniesli, že ich syn má dlhodobé psychické problémy, kvôli ktorým bol aj hospitalizovaný v psychiatrických nemocniciach a lieči sa v psychiatrickej ambulancii. V máji 2014 sa pokúsil o samovraždu. Tento jeho zdravotný stav podľa nich dáva dôvod na podozrenie, že pri podpise spornej darovacej zmluvy konal v duševnej poruche, čo spôsobuje jej neplatnosť. Na pojednávaní žalobcovia svoj prednes doplnili v tom zmysle, že zmluvu považujú aj za rozpornú s dobrými mravmi kvôli obídenu ich predkupného práva synom pri darovaní polovice nehnuteľností žalovanej.

2. Žalovaná sa k žalobe nevyjadrila. Na pojednávaní však žiadala žalobu zamietnuť, pretože syn žalobcov nekonal v duševnej poruche. Okrem toho predniesla, že o zmluvách medzi ním a žalobcami nevedela.

3. Podaním došlým súdu 20. februára 2015 vedľajší účastník oznámil svoj vstup do konania (s otázkou procesnej povahy jeho podania sa súd vysporiadal v uznesení č. k. 15 C 281/2014-62, pozri ďalej). Na pojednávaní žiadal žalobu zamietnuť, pričom predniesol, že darca bol spôsobilý na právne úkony a nedávno sa podrobil psychologickému vyšetreniu, ktoré dopadlo pozitívne.

4. Súd na prejednanie veci nariadil pojednávanie (§ 115 ods. 1 O. s. p.) uznesením zo 16. januára 2015 na termín 27. februára 2015 a predvolal naň účastníkov. Keďže oznámenie o vstupe vedľajšieho účastníka došlo súdu až 20. februára 2015, súd ho predvolal dodatočne (predvolanie mu bolo doručené spolu so žalobou 25. februára 2015). Vzhľadom na to u vedľajšieho účastníka nebola zachovaná päťdňová lehota na prípravu pojednávania (§ 115 ods. 2 O. s. p.). Podľa názoru súdu však táto skutočnosť nebránila konaniu pojednávania. Vedľajší účastník totiž sám (dobrovoľne) vstúpil do konania v čase, kedy už do pojednávania zostávalo menej než päť dní. Zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku však nevyplýva, že by samo oznámenie vedľajšieho účastníka o vstupe do konania malo mať odkladný účinok na už nariadené procesné úkony (takýto výklad by napokon umožnil obštruovať konania nekončiacimi a nedôvodnými oznámeniami o vstupe vedľajších účastníkov, čo je v priamom rozpore s požiadavkou, aby ochrana práv v občianskom súdnom konaní bola rýchla a účinná, porov. § 6 O. s. p.). Nedostatok času na prípravu pojednávania tak musí ísť výlučne na vrub vedľajšieho účastníka samotného a práve takýto prípad treba vykladať ako výnimku zo zásady vyjadrenej v § 115 ods. 2 O. s. p., ktoré samo hovorí o tom, že päť dní má zostať „spravidla“, teda nie bezvýnimočne. Napokon, sám vedľajší účastník (zastúpený v konaní advokátom) nedodržanie tejto päťdňovej lehoty nijako nenamietal.

Na pojednávaní súd vykonal dokazovanie listinami (darovacou zmluvou z 10. februára 2014, spisom Okresného úradu Dunajská Streda - katastrálneho odboru č. V XXXX/XX, výpisom z listu vlastníctva č. XXX k. ú. Š. O. D. zo 4. júna 2014, zmluvou o pôžičke z 20. apríla 2009, správou U. U. B., psychiatricky, z 9. januára 2015 s priloženým výpisom zo zdravotnej dokumentácie, správou Psychiatrickej nemocnice B. z 28. januára 2015 s pripojenou správou z hospitalizácie, správou Psychiatrickej nemocnice P. P. z 2. februára 2015 s pripojenou prepúšťacou správou, výpisom z listu vlastníctva č. XXX k. ú. Š. O. D. z 19. februára 2015, rozhodnutím Okr. úradu Y. F. č. V XXXX/XX z 10. decembra 2014) a v spojení s uznanými, resp. nespornými skutočnosťami (§ 120 ods. 3, § 153 ods. 1 O. s. p.) zistil tento

skutkový stav:

5. a) Žalobcovia sú manželia, ktorých manželstvo trvá. Dňa 20. apríla 2009 žalobcovia ako veritelia a ich syn - Z. N., O. XX. I. XXXX, ako dlžník podpísali listinu označenú ako „zmluva o pôžičke“. V jej čl. I sa dohodli, že veritelia požičiavajú dlžníkovi 33.200 € na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, teda na výplatu vyrovnania jeho (bývalej) manželke za nehnuteľnosti na liste vlastníctva č. XXX pre k. ú. Š. O. D. (rodinný dom s. č. XXX a parc. č. XXX/X, XXX/X a XXX/X). V čl. II tejto listiny bolo okrem iného ustanovené: „V prípade, že sa dlžník rozhodne predmetný rodinný dom, na ktorý mu bola poskytnutá pôžička predať, prípadne previesť iným spôsobom, zaväzuje sa touto zmluvou, že predmetný rodinný dom ponúkne na kúpu v prvom rade veriteľom. Prevod na iné osoby dlžník uskutoční iba v prípade písomného odmietnutia veriteľov...“.

b) Syn žalobcov Z. N. bol 24. januára 2013 hospitalizovaný v Psychiatrickej nemocnici B. kvôli zneužívaniu alkoholu a depresívnej poruche. Pri prijíme bol uňho zistený abstinenčný syndróm. Po zvládnutí abstinenčných symptómov a detoxifikácii bol zaradený do liečebného programu, no po počiatočnom zlepšení stavu ďalšiu spoluprácu odmietol a bol 28. februára 2013 na vlastnú žiadosť prepustený so ambulantnej starostlivosťou, avšak s negatívnou prognózou. Do psychiatrickej ambulancie však potom nedochádzal.

c) Žalovaná ako obdarovaná 10. februára 2015 a syn žalobcov ako darca 19. februára 2015 podpísali listinu označenú ako „Darovacia zmluva“. Táto listina obsahuje v čl. III prejav vôle darcu, že obdarovanej (žalovanej) daruje „1/2 spoluvlastnícky podiel“ na nehnuteľnostiach zapísaných na liste vl. č. XXX pre k. ú. Š. O. D. (parc. č. XXX/X, XXX/X a XXX/X, ako aj dom s. č. XXX). Na návrh oboch účastníkov zmluvy podaný 27. februára 2015 Okresný úrad Dunajská Streda - katastrálny odbor rozhodnutím z 26. marca 2014 č. V XXXX/XXXX povolil vklad vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam v súlade so zmluvou, teda v prospech žalovanej v podiele 1/2. Účinky vkladu nastali v ten istý deň a v tomto zmysle bol aj vykonaný zápis na list vlastníctva č. XXX.

d) Dňa 12. mája 2014 bol syn žalobcov hospitalizovaný v Psychiatrickej nemocnici P. P. v P. potom, čo sa (údajne) pokúsil o samovraždu. Pri prijatí bolo zistené, že je orientovaný kompletne správne,

vnímanie je neporušené, jeho myslenie je koherentné, intelektové amnestické (pamäťové) schopnosti sa pohybujú v pásme populačného priemeru. Psychologické vyšetrenie zistilo, že je schopný regulovať svoje správanie rozumovými zložkami, tieto sa však môžu oslabiť užívaním alkoholu. Prepustený bol 21. mája 2014 v nepsychotickom stave ako úplného abstinenta od alkoholu. V dokumentácii, psychologických i psychiatrických vyšetreniach nie sú známky o duševnej poruche, ktorá sa u syna žalobcov mohla prejavíť vo februári 2014 a ktorá by mohla ovplyvniť jeho ovládacie a rozhodovacie schopnosti; nebolo však vylúčené konanie v intoxikácii (opitosti).

e) Koncom novembra, resp. začiatkom decembra 2014 žalovaná a syn žalobcov ako predávajúci uzavreli kúpnu zmluvu s vedľajším účastníkom ako kupujúcim, ktorou mu odpredali svoje spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach na liste vl. č. XXX v k. ú. Š. O. D. (parc. č. XXX/X, XXX/X a XXX/X, ako aj dom s. č. XXX). Vklad vlastníckeho práva k týmto nehnuteľnostiam bol povolený na návrh podaný 3. decembra 2014 rozhodnutím Okr. úradu Y. F. - katastrálneho odboru z 10. decembra 2014 č. V XXXX/XXXX, pričom účinky vkladu nastali v rovnaký deň. V súlade s týmto rozhodnutím bol vykonaný aj zápis na liste vlastníctva, na ktorom je ako vlastník stále evidovaný vedľajší účastník. Okrem toho je na liste vl. č. XXX evidovaná aj poznámka o tom, že pod sp. zn. tun. súdu 14 C 189/2014 sa začalo súdne konanie o „neplatnosti darovacej zmluvy X.-XXXX/XX“.

6. Takto zistený skutkový stav vyplýva z vykonaných dôkazov hodnotených vo vzájomnej súvislosti (§ 132 O. s. p.).

a) Skutkové zistenie v bode 5 písm. a) vyplýva z obsahu listinného dôkazu - zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2009, voči pravosti a pravdivosti ktorého neboli vznesené žiadne námietky.

b) Skutkový záver v bode 5 písm. b) vyplýva z obsahu správy Psychiatrickej nemocnice Hronovce a k nej pripojenej správy z hospitalizácie.

c) Skutkové zistenie v bode 5 písm. c) vyplýva z listinného dôkazu - spisu Okr. úradu Y. F. - kat. odboru č. V XXXX/XXXX, v ktorom sú založené tak darovacia zmluva, ako aj návrh na vklad a rozhodnutie o povolení vkladu, ako z listinného dôkazu - výpisu z listu vl. č. XXX zo 4. júna 2014, na ktorom boli ako vlastníci sporných nehnuteľností vedení syn žalobcov v jednej polovici a žalovaná v jednej polovici.

Pokiaľ ide o dátum podpisu, ten vyplýva z osvedčovacej doložky obce. Osvedčovacia doložka obce je listinou vydanou orgánom verejnej moci v rámci jej právomoci (zákon č. 599/2001 Z. z. o osvedčovaní listín a podpisov na listinách okresnými úradmi a obcami v znení neskorších predpisov), teda verejnou listinou v zmysle § 134 O. s. p. Preto až do dôkazu opaku osvedčuje to, čo je v nej uvedené. Na darovacej zmluve je pripojená osvedčovacia doložka datovaná 19. februára 2014, v ktorej sa uvádza, že syn žalobcov (darca) podpis urobil (priamo pred orgánom obce, teda nie uznal za vlastný). Keďže nebol dokázaný opak, musí súd podľa § 134 O. s. p. vychádzať z toho, že podpis darcu bol na zmluvu pripojený 19. februára 2014.

d) Aj skutkové závery v bode 5 písm. d) vyplývajú z obsahu vykonaného listinného dôkazu - správy Psychiatrickej nemocnice P. P. v P. a pripojenej prepúšťacej správy, proti pravosti a pravdivosti ktorej neboli vznesené žiadne námietky. Záver o neexistencii psychickej poruchy vyplýval zo sprievodnej správy uvedenej nemocnice zaslanej súdu, ktorá bola vyhotovená jedným z ošetrovúcich lekárov a bola založená na obsahu zdravotnej dokumentácie a vykonaných psychiatrických a psychologických vyšetreniach. Súd nemal dôvod pochybovať o správnosti tejto informácie; táto správa pritom nevylúčila, že syn žalobcov mohol vo februári 2014 konať v intoxikácii, označila to však za hypotetické.

e) Skutkové zistenia v bode 5 písm. e) vyplývajú z obsahu listinných dôkazov - rozhodnutia Okr. úradu Y. F. - kat. odboru z 10. decembra 2014 č. V XXXX/XXXX, v ktorom je okrem iného opísaný aj právny úkon, na základe ktorého bol vklad povolený, ako aj výpisu z listu vl. č. XXX k. ú. Š. O. D. z 19. februára 2015.

f) K obsahu dôkazov pritom účastníci nemali žiadne výhrady ani námietky a ich tvrdenia sa s týmito dôkazmi zhodovali.

7. Súd nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy, ktorými žalobcovia a vedľajší účastník chceli preukazovať psychický stav syna žalobcov (potvrdenia o psychiatrickom a psychologickom vyšetrení za účelom udelenia oprávnenia na vedenie motorových vozidiel, znaleckým dokazovaním, výsluchom ošetrovúcich lekárov a výsluchom dcéry žalobcov), ani na okolnosti uzavretia darovacej zmluvy a vedomosti žalovanej o právnych vzťahoch medzi žalobcami a ich synom - darcom (výsluch syna a dcéry žalobcov). Keďže súd dospel k záveru, že žalobcovia nemajú na požadovanom určení neplatnosti darovacej zmluvy naliehavý právny záujem, ako aj že túto otázku nie je možné riešiť pre neúplnosť pasívnej legitímácie, nebolo pre výsledok konania podstatné zisťovať tieto okolnosti, ktoré by boli relevantné pri posudzovaní, či skutočne sú dané dôvody neplatnosti darovacej zmluvy v podobe konania darcu v psychickej poruche. Nebolo by totiž hospodárne vykonávať dokazovanie v meritórnej otázke platnosti či neplatnosti darovacej zmluvy, ak je zrejmé, že takéto dokazovanie nebude súdom nijako reflektované pri vynášaní rozsudku, ktorým sa žaloba zamieťa pre nedostatok naliehavého právneho záujmu a neúplnosť pasívnej legitímácie. Tieto dôkazy (navrhnuté žalobcami) pritom naliehavý právny záujem nijako nepreukazovali, hoci ich v tomto smere zaťažovalo dôkazné bremeno (§ 120 ods. 1 O. s. p.). Preto by ani ich vykonanie nevedlo k úspechu žalobcov.

Dôkaz obsahom zmluvy, ktorou vedľajší účastník nadobudol sporné nehnuteľnosti, je v zasa nadbytočný, keďže žalobcovia nevysvetlili, čo by sa ním konkrétne malo zistiť navyiac oproti tomu, čo je obsiahnuté v rozhodnutí kat. odboru, ktorým bol povolený vklad podľa tejto zmluvy.

Právne vec súd posúdil takto:

I. O procesných otázkach

8. Vedľajší účastník vstúpil do konania podaním došlým súdu až 20. februára 2015, ktoré súd podľa § 41 ods. 2 O. s. p. posúdil ako oznámenie o vstupe do konania. Žalobcovia s tým nesúhlasili a na pojednávaní 27. februára 2015 sa domáhali toho, aby súd o prípustnosti vedľajšieho účastníctva rozhodol. Súd preto uznesením vyhláseným na tomto pojednávaní všetkým prítomným účastníkom (§ 168 ods. 1 O. s. p., písomné vyhotovenie pod č. k. 15 C 281/2014-62). Vyhlásením tohto výroku uznesenia (aj keď nebolo písomne vyhotovené) sa ním súd stal viazaný (§ 170 ods. 1 O. s. p.), a to bez ohľadu na to, že nie je právoplatné, a musel vychádzať z jeho existencie a obsahu. Žiadna norma Občianskeho súdneho poriadku pritom nepriznáva návrhu podľa § 93 ods. 3 druhej vety O. s. p. odkladný účinok na ďalší postup súdu. Žiadne ustanovenie tak neurčuje, že predpokladom pokračovania v konaní je, aby uznesenie o ne/pripustení vedľajšieho účastníka nadobudlo právoplatnosť (O. s. p. to pritom na niektorých miestach robí, pozri napr. § 96 ods. 2 za bodkočiarkou). Navyše, z obrátenej logiky § 93 ods. 3 druhej vety O. s. p. (rozhodovanie o prípustnosti len na návrh) vyplýva, že vedľajší účastník má svoje postavenie dovtedy, kým nebude právoplatne rozhodnuté o neprípustnosti jeho účasti. Koniec koncov, výklad, podľa ktorého by v konaní bolo možné pokračovať až po právoplatnosti uznesenia o ne/pripustení vedľajšieho účastníka, by bol v rozpore so zásadou, že ochrana práv má byť rýchla a účinná, pretože by umožňoval jednej strane sporu bezdôvodnej preťahovať konanie a tým mariť uplatnenie práva druhej strany na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto súd ihneď po vyhlásení uznesenia, ktorým účasť vedľajšieho účastníka pripustil, mohol pokračovať v pojednávaní a mohol vydať meritórne rozhodnutie. V prerokovanej veci tak súd urobil s ohľadom na hospodárnosť konania, keď sami žalobcovia (zastúpení advokátom) voči účasti vedľajšieho účastníka nevzniesli žiadne obsahové námietky (ich námietka sa obmedzila na procesnú otázku, či sa malo alebo nemalo o jeho vstupe rozhodovať), a - súc viazaný vyhlásením uznesením jeho prípustnosti - vedľajšiemu účastníkovi umožnil prednesy. Pokiaľ by odvolací súd dospel k inému záveru o prípustnosti vedľajšieho účastníctva, nič mu nebráni v odvolacom konaní vyvodiť z toho dôsledky aj pre meritórny rozsudok vo veci.

9. Žalobcovia (prostredníctvom právneho zástupcu) v záverečnej reči žiadali určiť neplatnosť darovacej zmluvy medzi ich synom a žalovanou nielen z dôvodu, že ich syn mal konať v duševnej poruche podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ale aj z dôvodu rozporu tejto zmluvy s dobrými mravmi. Pritom

poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 56/2009, ktoré malo vysloviť záver, že úkon, ktorým bolo porušené predkupné právo, môže byť neplatný aj pre rozpor s dobrými mravmi. Súd sa v tejto súvislosti zaoberal otázkou, či v tomto prípade nejde o zmenu žaloby. Podľa názoru súdu však žalobcovia v tomto smere len precizovali svoju právnu argumentáciu, ktorú naznačili už v žalobe, v ktorej tiež poukazovali na obsah zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2009 a na záväzok ich syna nepreviesť nehnuteľnosť bez ich súhlasu, resp. bez toho, aby im boli ponúknuté na kúpu. Žalobcovia v uvedenej záverečnej reči nepredniesli žiadne nové skutkové tvrdenia, ktoré by neboli uvedené už v pôvodnej žalobe. V dôsledku toho súdu ich prednes nekvalifikoval ako zmenu žaloby a nerozhodoval ani o jej pripustení alebo nepripustení (§ 95 O. s. p.).

II. O merite veci

10. Žalobcovia sa v prerokúvanej veci domáhajú určenia neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej 10/19. februára 2014, teda v podstate určenia, že tu nie je právny vzťah založený týmito zmluvami medzi ich synom (darcom) a žalovanou (obdarovanou). V zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku sa však určenia, že tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, možno domáhať len vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem.

11. Podľa judikatúry ide pri skúmaní naliehavého právneho záujmu o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porov. R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovací žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (pozri rozhodnutie NS SR v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996).

Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu tu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).

Podľa názoru súdu v prerokúvanej veci žalobcovia týmto požiadavkám neučinili zadosť.

10. Žalobcami napadnutá darovacia zmluva mala v zmysle § 133 Obč. zák. ten účinok, že na jej základe nadobudla (domnelé) vlastnícke právo k jednej polovici nehnuteľností na liste vl. č. XXX k. ú. Š. O. D. žalovaná, ktorá bola aj zapísaná na liste vlastníctva ako vlastníčka. Ak by sa vyhovel žalobe o určenie neplatnosti, vyslovilo by sa v podstate len to, že tento následok nenastal, teda že žalovaná sa vlastníčkou polovice nehnuteľností nestala.

V čase podania žaloby bola na liste vlastníctva stále zapísaná žalovaná a takýto rozsudok tak v tom čase mohol byť podkladom na obnovenie zápisu v katastri nehnuteľností (§ 34 ods. 2 časť vety pred bodkočiarkou zákona č. katastrálneho zákona č. 162/1995 Z. z. v znení účinnom k 27. februáru 2015), teda na opätovný zápis syna žalobcov ako vlastníka uvedených nehnuteľností v celosti. To by samo osebe v zmysle judikatúry opodstatňovalo naliehavý právny záujem na žiadanom určení. Pre rozhodovanie súdu je však podstatný stav v čase vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 O. s. p.) a v zmysle už uvedeného sa aj naliehavý právny záujem musí skúmať k tomuto okamihu. Zo zisteného skutkového stavu však vyplýva, že v čase vyhlásenia rozsudku už žalovaná nebola na liste vlastníctva zapísaná ako spoluvlastníčka uvedených nehnuteľností, pretože ako ich vlastníčka bola zapísaná tretia osoba - vedľajší účastník. Na základe rozsudku určujúceho neplatnosť darovacej zmluvy by tak v čase vyhlásenia rozsudku nebolo možné obnoviť zápis v katastri tak, že by bol ako vlastníka nehnuteľností v celku zapísaný

syn žalobcov. Bráni tomu ustanovenie § 34 ods. 2 časť vety za bodkočiarkou katastrálneho zákona, v zmysle ktorého, ak je právo k nehnuteľnosti dotknuté ďalšou zmenou, možno na základe rozsudku určujúceho neplatnosť právneho úkonu obnoviť zápis v katastri len vtedy, ak je rozsudok záväzný aj pre osoby, ktorých sa táto zmena týka. K zmene vlastníctva nehnuteľností v celosti došlo kúpnu zmluvou, ktorej vklad bol povolený pod č. V XXXX/XXXX a ktorým bol na list vlastníctva zapísaný ako vlastník aj vedľajší účastník. Rozsudok, ktorým by sa určila neplatnosť darovacej zmluvy, ktorá tejto zmene vlastníctva predchádzala, by tak mohol byť do katastra nehnuteľností zapísateľný podľa § 34 ods. 2 kat. zákona len vtedy, ak by bol záväzný aj pre vedľajšieho účastníka.

11. Podľa § 159 ods. 2 O. s. p. je výrok právoplatného rozsudku záväzný pre účastníkov. Pojem „účastníkov“ v tomto ustanovení však môže znamenať len (hlavných) účastníkov konania, teda žalobcu a žalovaného. Vedľajší účastník vystupuje v občianskom súdnom konaní nie ako nositeľ sporného práva, ale len na podporu jedného z účastníkov konania. Nemožno preto konať a rozhodovať o právach alebo povinnostiach vedľajšieho účastníka, v dôsledku čoho nemôže byť pre vedľajšieho účastníka záväzný ani právoplatný rozsudok. Okrem principiálne odlišnej úlohy (nie spor o vlastné právo, ale pomoc inému v spore o jeho právo) je dôvodom tohto výkladu aj to, že podľa § 201 O. s. p. má vedľajší účastník mimoriadne obmedzené možnosti podať odvolanie proti prvostupňovému rozsudku. Ak by bol výrok takéhoto rozsudku záväzný aj pre vedľajšieho účastníka, znamenalo by to, že by bol vydaný v konaní, v ktorom sa vedľajší účastník nemohol proti nemu plnohodnotne brániť. Zo všetkých týchto dôvodov je takýto výklad vylúčený. V prerokúvanej veci tak sama účasť vedľajšieho účastníka v konaní neznamena, že by rozsudok určujúci neplatnosť darovacej zmluvy medzi synom žalobcov a žalovanou bol pre vedľajšieho účastníka „záväzný“ tak, ako to má namysli ustanovenie § 34 ods. 2 kat. zákona.

12. Ustanovenie § 159a O. s. p. však rozširuje záväznosť výroku rozsudku (okrem iného) o určenie neplatnosti právneho úkonu aj na účastníkov zmluvy, ktorej sa týka návrh na vklad podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola poznámka o prebiehajúcom súdnom konaní. V prerokúvanej veci by tak rozsudok mohol byť pre vedľajšieho účastníka záväzný, ak by v čase, kedy bol podaný návrh na vklad kúpnej zmluvy, ktorou sporné nehnuteľnosti nadobudol (3. decembra 2014), bola v katastri zapísaná poznámka o tom, že prebieha toto konanie. Zo zisteného skutkového stavu však vyplýva, že v katastri bola zapísaná poznámka o prebiehajúcom konaní, avšak konania pod sp. zn. 14 C 189/2014. Ako súd zistil z úradnej činnosti, takéto konanie na tunajšom súde prebieha medzi tými istými účastníkmi (žalobcovia a žalovaná), jeho predmetom však nie je neplatnosť darovacej zmluvy z 10/19. februára 2014, ale jej neúčinnosti v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka. Zápis vykonaný v katastri nehnuteľností je tak po obsahovej stránke nesprávny. Na základe toho súd dospel k záveru, že v čase podania návrhu na vklad vlastníckeho práva v prospech vedľajšieho účastníka nebola v katastri poznámka o tomto súdnom konaní (sp. zn. 15 C 281/2014 o neplatnosť zmluvy) a neboli by splnené podmienky rozšírenia záväznosti výroku rozsudku vyneseneho v tomto konaní, určujúceho prípadnú neplatnosť darovacej zmluvy, aj na vedľajšieho účastníka. V dôsledku toho by na základe takéhoto (žalobe vyhovujúceho) rozsudku podľa § 34 ods. 2 kat. zákona nebolo možné vykonať zápis syna žalobcov do katastra nehnuteľností ako vlastníka nehnuteľností na liste vl. č. XXX k. ú. Š. O. D..

13. Obsahom darovacej zmluvy z 10/19. februára 2014 pritom nie sú žiadne ďalšie práva ani povinnosti (okrem prevodu jednej polovice uvedených nehnuteľností na žalovanú), ktoré by medzi žalobcami, resp. ich synom, a žalovanou v súčasnosti existovali, resp. ich existencia by bola sporná, a ktoré by v súčasnosti mali relevanciu. Žaloba o určenie neplatnosti darovacej zmluvy je tak za daných okolností nevhodným prostriedkom ochrany porušeného práva žalobcov. Aj z toho, že žalobcovia podali aj odporovaciu žalobu voči darovacej zmluvy z 10/19. februára 2014, podľa názoru súdu skôr vyplýva, že ich cieľom je navrátiť nehnuteľnosť do majetkovej sféry ich syna tak, aby z nej mohli prípadne uspokojiť svoju pohľadávku voči nemu. Žaloba o určenie neplatnosti darovacej zmluvy však v takom prípade riešiť len jednu parciálnu otázku (platnosť jedného prevodu v celom rade právnych úkonov). Podľa názoru súdu je však práve to dôkazom, že táto žaloba slúži len „zbytočnému rozmnožovaniu sporov“ v zmysle skôr citovanej judikatúry a nemôže jej svedčať naliehavý právny záujem.

14. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že určenie neplatnosti darovacej zmluvy z 10/19. februára 2014 neodstraňuje neistotu v právnom postavení žalobcov ani neprispieva k ochrane ich ohrozeného práva,

ani nevytvára žiaden pevný základ pre právny vzťah účastníkov. Naopak, slúži len rozmnožovaniu sporov, nie potrebám praktického života. V dôsledku toho súd dospel k záveru, že žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na takomto určení.

15. Naliehavý právny záujem nie je odôvodnený už tým, ako mylne tvrdili žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu, že sú tu možné okolnosti zakladajúce absolútnu neplatnosť spornej darovacej zmluvy. Naliehavý právny záujem je osobitným predpokladom určovacej žaloby nezávislý od samotného merita veci, teda od otázky, či je určitý úkon skutočne absolútne neplatný. Ani absolútna neplatnosť určitého právneho úkonu, ktorá pôsobí voči všetkým a od počiatku, neodôvodňuje automaticky právny záujem každého na tom, aby ju aj výslovne deklaroval súd svojím rozsudkom. Nedostatok naliehavého právneho záujmu práve preto znamená zamietnutie žaloby bez toho, aby sa ňou súd zaoberal meritórne. Práve preto sa súd meritom veci (teda, či darovacia zmluva je alebo nie je neplatná, a to či už pre nedostatok spôsobilosti syna na jej uzavretie alebo pre rozpor s dobrými mravmi) vôbec nemohol zaoberať.

16. Len na doplnenie možno uviesť, že súd žalobcov (ich právneho zástupcu) na vysvetlenie naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe výslovne vyzval na pojednávaní. Žalobcovia tak mohli najneskôr v tomto momente, kedy už vedeli, že na liste vlastníctva č. 266 je ako vlastník zapísaný vedľajší účastník a nie žalovaná, svoju žalobu zmeniť (§ 95 O. s. p.), prípadne predostrieť vlastnú argumentáciu na podporu svojho naliehavého právneho záujmu. Nič také však až do skončenia pojednávania, ani v záverečnej reči, neurobili.

17. Žalobe však nebolo možné vyhovieť aj z iného dôvodu. Podľa konštantnej judikatúry (porov. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 122/2002, Zo súdnej praxe č 30/2004, ale aj uzn. NS SR sp. zn. 3 Cdo 158/2010) totiž možno rozsudok neplatnosť zmluvy určiť jedine vtedy, ak sú účastníkmi konania všetci účastníci zmluvy. Táto požiadavka vyplýva okrem iného aj z citovaného § 159 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého je výrok rozsudku záväzný len pre účastníkov. Je preto vylúčené, aby bola neplatnosť zmluvy určená rozsudkom, ktorý bude záväzný len pre jedného z účastníkov tejto zmluvy. Takýto rozsudok sa naopak musí vzťahovať na všetkých účastníkov zmluvy, ktorí tak musia tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo (§ 91 ods. 2 O. s. p.). Ak účastníkmi konania o žalobe o určenie neplatnosti zmluvy nie sú všetci účastníci tejto zmluvy, súd musí žalobu bez ďalšieho zamietnuť pre nedostatok legitimácie (aktívnej alebo pasívnej).

V prerokúvanej veci sa žalobcovia domáhajú neplatnosti zmluvy medzi svojím synom a žalovanou. Ich žalobe, aj keby na nej existoval naliehavý právny záujem, by bolo možné vyhovieť jedine vtedy, keby účastníkmi tohto konania bola tak obdarovaná, ako aj darca, teda ich syn. Žalobu však podali žalobcovia, ktorí sami účastníkmi tejto zmluvy neboli, len voči obdarovanej žalovanej, teda jednému účastníkovi zmluvy. Pasívna legitimácia len samotnej obdarovanej je však nedostatočná, a žalobu tak treba zamietnuť aj z tohto dôvodu. Aj v tomto smere boli žalobcovia (ktorí sú zastúpení advokátom - § 5 O. s. p.) samosudcom na pojednávaní vyzvaní, aby pasívnu legitimáciu odôvodnili. Ich právny zástupca zástupca síce v odpovedi na túto otázku uviedol, že „bude zrejme potrebné rozšíriť okruh účastníkov“, no až do skončenia pojednávania napriek poučeniu podľa § 120 ods. 4 O. s. p. žiaden zodpovedajúci procesný návrh (§ 92 ods. 1 O. s. p.) neurobil.

18. Zo všetkých týchto dôvodov súd musel žalobu zamietnuť tak, ako sa uvádza vo výroku I.

19. Len na záver možno uviesť, že zamietnutie žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu nevytvára prekážku veci rozsúdenej pre otázku platnosti resp. neplatnosti darovacej zmluvy z 10/19. februára 2015 (porov. judikát R 15/2005 a uznesenie NS SR 7 Cdo 26/2010), a neznamená ani potvrdenie jej platnosti. Žalobcom preto nič nebráni podať novú žalobu o to isté určenie, ak dokážu naliehavý právny záujem na ňom. To isté platí aj vo vzťahu k nedostatku pasívnej legitimácie v prebiehajúcom konaní.

III. O trovách konania

20. Rozhodnutie o trovách konania sa zakladá na § 142 ods. 1 O. s. p.

a) Žalobcovi boli vo veci samej neúspešní, a tak nemajú na náhradu trov konania nárok. O ich návrhu na jej priznanie (§ 151 ods. 1 O. s. p.) preto súd rozhodol tak, že im trovy nepriznal (výrok III).

b) Vedľajší účastník má právo na náhradu trov konania ak vystupoval na strane účastníka, ktorý mal vo veci úspech (porov. napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Obo 272/2006). V prerokúvanej veci vedľajší účastník vystupoval na strane žalovanej, ktorá mala vo veci plný úspech, v dôsledku čoho mu patrí náhrada trov konania.

b1) Účelne vynaložené trovy, ktoré sa mu majú nahradiť, pozostávajú len z trov právneho zastúpenia. Základná sadzba tarifnej odmeny je určená sumou 64,53 € (1/13 výpočtového základu) v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vyhl. č. 655/2004 Z. z., keďže tarifnú hodnotu veci - konania o neplatnosť zmluvy nemožno určiť. Súd za nahraditeľné trovy právneho zastúpenia považoval sumu 175,01 €, ktorá pozostáva zo

- základnej sadzby odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2015 (príprava a prevzatie zastúpenia, účasť na pojednávaní - § 13a ods. 1 písm. a/ a c/ vyhl. 655/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júla 2013) po 64,53 €, teda celkovo 129,06 €,

- paušálnej náhrady (§ 16 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z.) za dva úkony v roku 2015 po 8,39 €, teda celkovo 16,78 €.

- dane z pridanej hodnoty (18 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z.) vo výške 20 % zo sumy 129,06+16,78, teda 29,17 €.

Na ich náhradu súd zaviazal žalobcov (výrok II) spoločne a nerozdielne, keďže v konaní o neplatnosť zmluvy tvoria aj žalobcovia nerozlučné procesné spoločenstvo v zmysle § 91 ods. 2 O. s. p. a mieru ich účasti na veci nemožno vyjadriť (§ 140 ods. 2 O. s. p.). Náhradu trov je v zmysle § 149 O. s. p. potrebné zaplatiť do rúk advokáta vedľajšieho účastníka.

b2) Súd naopak za účelne vynaložené v zmysle § 142 ods. 1. O. s. p. nepovažoval trovy spojené s oznámením vedľajšieho účastníka o jeho vstupe do konania. Nie je totiž zrejmé, prečo vedľajší účastník nemohol tento úkon vykonať až na pojednávaní, o ktorom - ako vyplýva z obsahu tohto podania - v danom čase mal vedomosť. Jeho vykonanie päť dní pred pojednávaním, navyše v spojení so žiadosťou o jeho odročenie, nebolo podľa názoru súdu za daných okolností nijak účelnejšie než jeho prednesenie priamo na pojednávaní. Neprišlo by tým ani k podstatnejšiemu predĺženiu pojednávania, keďže vyriešenie tejto incidenčnej otázky by si vyžiadalo nanajvýše 10 až 15 minút. Z uvedených dôvodov súd nepriznal vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov právneho zastúpenia za tento úkon (druhá časť výroku II).

V tejto súvislosti sa len dodáva, že doplnenie tejto časti výroku II nie je v rozpore s § 156 ods. 4 O. s. p., pretože súd v zmysle § 151 ods. 5 O. s. p. pri vyhlásení neurčil výšku trov. Ak následne zistil, že boli návrhom (§ 151 ods. 1 O. s. p.) uplatnené vyššie trovy, než sú účelné a nahraditeľné, je súd povinný rozhodnúť o celom takto uplatnenom nároku (§ 152 ods. 2 per analogiam cez § 167 ods. 2 O. s. p.). Výrok o trovách má povahu uznesenia, ktoré sa nemusí vždy vyhlasovať (§ 168 ods. 1 O. s. p.). Keďže súd pri vyhlásení rozsudku 27. februára 2015 nevedel, či si vedľajší účastník uplatní vyššie trovy, než sú nahraditeľné, nemal v danom momente dôvod vyhlasovať druhú časť výroku II. Potreba jeho vydania vyvstala až po uplynutí trojdňovej lehoty v § 151 ods. 2 O. s. p., kedy už žiadni účastníci prítomní neboli. Preto tento výrok postačuje pojať do písomného vyhotovenia rozsudku (ako v podstate samostatné uznesenie) a oznámiť ho účastníkom doručením (§ 168 ods. 2 O. s. p.)

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré možno podať do 15 dní od doručenia jeho rovnopisu písomne na podpísanom súde alebo ústne do zápisnice na ktoromkoľvek okresnom súde.

V odvolaní treba popri označení súdu, ktorému je adresované, dátume a podpise odvolateľa uviesť tiež, v akom rozsahu sa tento rozsudok napáda, v čom sa tento rozsudok alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie proti tomuto rozsudku možno odôvodniť len tým, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O. s. p., b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O. s. p.), alebo f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak žalobcovia dobrovoľne nespĺnia povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže sa vedľajší účastník domáhať jej splnenia v exekúcii.